

"Zehra
Nine'nin
inadını
kuşandık."

Akbelen Direnişçileri

KADIN BÜLTENİ

İSTANBUL TABİP ODASI KADIN KOMİSYONU YAYINI · SAYI:2 · KASIM 2025

Merhaba...

2025'in sonuna yaklaşırken dünya, iklim krizinin, savaşların, Dilova'sında ölen kadın ve çocuklarla bir kez daha içimizi yakan işçi cinayetlerinin ve yükselen otoriter rejimlerin gölgesinde nefes almaya çalışıyor. Gazze'de süren savaşta binlerce sivil hayatını kaybederken, kadınlar ve çocuklar en ağır bedeli ödüyor. Birleşmiş Milletler Kadın Biriminin Ekim 2025 tarihli raporu, küresel çatışmalarda kadınlara yönelik

şiddetin "savaş taktiği" haline geldiğini; kadınların hem fiziksel hem ekonomik hem de cinsel sömürüye maruz bırakıldığını ortaya koyuyor. İran'da kadınlar "Jin, Jiyan, Azadi" sloganını susturmadan direnmeye devam ederken, Avrupa'da kürtaj hakkı yeniden tartışmaya açılıyor. Türkiye'de ise derinleşen ekonomik kriz, işsizlik ve toplumsal kutuplaşma, kadınların yaşamını her düzeyde daha kırılgan hale getiriyor.

"Aile yılı" bitmeden iktidar da niyetini açıkça ortaya koyuyor: "11. Yargı Paketi" taslağıyla birlikte LGBTİ+ların hedef gösterilmesi ve cinsiyet geçiş yaşının 25'e çıkarılması girişiminin gündeme gelmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğine dair kazanımların nasıl bir geri dönüş baskısı altında olduğunu gösteriyor. Kadınların ve queerlerin yaşam hakkı artık yalnızca fiilen değil, yasal düzlemde de tartışmaya açılmış durumda.

Öte yandan, Bağımsız İletişim Ağları'nın 2025 verilerine göre yalnızca yılın ilk dokuz ayında 224 kadın öldürüldü, 374 kadın ise şüpheli şekilde ölü bulundu. Aynı yılın

Çalıştığı ASM'de boşanmaya çalıştığı eşi tarafından öldürülen Dr. Melek Bağcı ve diğer kadın sağlık çalışanlarını anmak için Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Eğitim Araştırma Hastanesi önünde yapılan basın açıklamasından, 15 Haziran 2023.

TÜİK Doğum İstatistikleri raporuna göre 15-17 yaş arasında 6505 çocuk doğum yaptı; bu çocuklardan 535'i ikinci, 31'i üçüncü kez doğum yaptı, 15 yaşından küçük 130 çocuğun doğum yaptığı bildirildi. Bu tablo, erken yaşta evlilik ve cinsel istismarın şiddet döngüsüyle nasıl iç içe geçtiğini gösteriyor. Bunun yanında, TÜİK'in 2014 yılından sonra ilk kez paylaştığı Kadına Yönelik Şiddet Araştırması-2024 raporu ilk bakışta kapsamlı görünse de, sahadan gelen geri bildirimler verilerin gerçeği yalnızca kısmen yansıttığına işaret ediyor.

Biz kadın hekimler için bu veriler yalnızca toplumsal bir sorun değil, aynı zamanda mesleki bir çağrıdır. Çünkü kadına yönelik şiddet her gün acil servislerde, polikliniklerde, aile sağlığı merkezlerinde karşımıza çıkıyor. Tanı konmadığında, hikâye eksik dinlendiğinde, rapor düzenlenmediğinde her vaka, sistemin sessizliğine yazılıyor. Oysa tıbbın tarafsız olamayacağını biliyoruz: her klinik karar toplumsal cinsiyetin izlerini taşır. Bizler bu izleri

görünür kılmak istiyoruz. Kadına yönelik ayrımcılık ve şiddetin sağlık sistemi içindeki görünmezliğini ve dayanışmanın nasıl tedavi edici bir güce dönüştüğünü konuşuyoruz. Çünkü biliyoruz ki yalnızca hastaları değil, birbirimizi de iyileştirmenin yolu dayanışmadan geçiyor.

İlkokuldan hatırladığınız sonrasında da hep mesafeli durduğunuz belirli gün ve haftalar sizin de aklınıza geliyor mu? Yeşilay şiiri ezberlemek ve Kızılay çadırı çizmek zorunda olmak gibi. İhtiyaç olduğunda çizdiğimiz çadırların olmadığını öğrenmek ise bu günlerde olması gerekenler için mücadele etmeyi öğretti. Büyüdükçe kendi belirli gün ve haftalarımızı oluşturduk, zorunluluk hissetmeden hem de. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü bunlardan biri.

Bugün, bu sayfaları açarken hep birlikte yeniden "merhaba" diyoruz — hayata, direnişe, umuda. Çünkü bir kadın daha eksilmeyeceğimiz gün, hepimiz için daha sağlıklı bir yaşamın başladığı gün olacak.

El Alemden Ben Aleme kitabının yazarları okurlarıyla buluştu

Deniz Devrim Dede

El Alemden Ben Aleme kitabının yazar-okur buluşması 27 Eylül 2025 tarihinde yapıldı. İstanbul Tabip Odası Kadın Komisyonunun düzenlediği etkinlikte kitabın yazarlarından Nergis Erdoğan ve Ayşe Şule Çağlar, Cemile Özdemir'in moderasyonu ile "Ağrının cinsiyeti olur mu, ağrı kadın olmanın bedeli mi, peki ya hekimliğimiz bu alanı gözetebiliyor mu?" sorularının yanıtları arandı. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, sağlık alanına yansımalarından birisini yazarlar ve okurlar birlikte ele alırken, etkinliğin hiyerarşik olmayan, yatay ilişki kurmayı önemseyen dili ve akışı katılan edebiyat ve bilim severlerin interaktif katılımı ile renklendi.

Tıbbi Tanı ve Yönlendirmede Ayrımcılığın Etkilerini tartıştık

Berin Gülatar

İstanbul Tabip Odası Kadın Komisyonu tarafından düzenlenen "Tıbbi Tanı ve Yönlendirmede Ayrımcılığın Etkisi" etkinliği 25 Ekim 2025 tarihinde gerçekleştirildi. Moderatörlüğünü Benan Koyuncu'nun yaptığı etkinlikte, Müge Yetener konuşmacı olarak yer aldı. Sağlık hizmeti karşılaştıkları sırasında 'gaslighting' kavramından ve bilinçli ve/veya bilinçsiz olsa da sosyal, politik ve tıbbi sistemlerde zaten 'öteki' konumunda olabilen bireylere yönelik örtük veya açık ayrımcılığın bir biçimi olarak ortaya çıkabileceğinden bahsedildi. Bu minvalde; ırk ayrımcılığı, kilolu olmak, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği ayrımcılığı, cinsiyetçilik ve kadınların sağlığa erişimindeki örtülü engeller, organ nakillerinde cinsiyetçi normların rolü başlıklarında de-

vam eden konuşma, deneyim paylaşımları ve katkılarla sona erdi.

28. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayından notlar

Suzan Saner

28. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı 1-3 Kasım 2025 tarihlerinde Kadir Has Üniversitesi kampüsünde yapıldı. Kurultayın bu yılki teması "Türkiye'de sosyal hizmetin eksikliğinde erkek şiddetiyle mücadele etmek: Feminist yöntemin gücü ve imkanları" idi. İlk günkü panellerde, ikinci gün altı atölyede, üçüncü gün forumda kadınların değişen ihtiyaçlarını çok boyutlu olarak ele alan tartışmalar yürütüldü. Özetlersek; sosyal hizmetlerin merkezileşmesinin ve ihtisaslaşmanın sonuçları, farklılaşan ihtiyaçlara (LGBTİ+, yaşlı, engelli, vd.) yönelik özellikli hizmetlerden ne anlıyoruz, adalete erişim stratejileri, kamu ile kadın örgütleri arasındaki ilişkiyi ve dayanışmayı güçlendirici stratejiler nelerdir üzerine birlikte düşündük. Şiddetle mücadelenin önleme ile başladığı, mikro-müdahalelerin değiştirici dönüştürücü özelliği, feminist sosyal hizmetin değişimi istediği ve yönettiği, yani politik olduğu konusunda ortaklaştık. Temas etmekten mutlu ve güçlenmiş olarak tekrar buluşmak üzere ayrıldık.

5 Ekim'de Filistin için Taksim'den Dolmabahçe'ye yürüdük

İsrail'in Filistin'de başlattığı soykırımın ikinci yılında, Filistin Eylem Komitesi'nin çağrısıyla Taksim AKM önünden Dolmabahçe'ye "İsrail'e tam ambargo" talebiyle yürüdük. "Siyonist eko-kırımı durdur", "Filistin'in kaderini Trump değil Filistin halkı çizecek", "Filistinli sağlık çalışanlarına özgürlük" dövizlerini taşıdık.

TTB Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Kolu

3. Örgüt Okulunu Gaziantep'te yaptı

Burcu Rahşan Erim

İlki 2007'de Denizli'de, ikincisi 2009'da Hatay'da gerçekleştirilen örgüt okullarının üçüncüsü 10-11 Mayıs 2025'te 'Beden Politikaları' başlığı ile Gaziantep'te yapıldı. Uzun bir aranın ardından yeniden okullu olduk. Ülkenin kadın gündeminin ve Gaziantep Tabip Odasının sıcak karşılamasının heyecanını kaybetmeden iki gün boyunca, arı gibi çalıştık. Sabah erkenden iktidarın bedenlerimize talip oluşunun köken-sel tarihini ele aldık. Günümüz politikalarıyla örgütlülükten, bağlarımızdan kopararak bizi güçsüzleştirmeye çalışan patriyarkayı konuşurken, birarada olma arzumuzu yeniden dirilttik.

Faşizmin toplum projelerini, bedenselleştirilerek dayatılan kadın

ve cinsiyet kimliği ideallerini, bu kurgulara uymayanların maruz kaldığı linci, LGBTİ+ karşıtı nefretin kitleselleştirilmesine karşı bu suça ortak olmama bilincini konuştuk.

'Ailecilik' meselesine yakından baktık... Gerçek bağ kurulacak tek alan olmasına izin verilen ailede neler olduğunu, örgütlü bir kötülük halinin nasıl aile adı altında kadife eldivenli demir yumruk misali başımıza indiğini, 'sevgi' olarak gösterilenin arkasındaki yal-nızlaştıran tecridi kadına şiddet,

hekime şiddet penceresinden gördük. Hekim olarak eksikliklerimizi yanlışlarımızı ele alıp, kırılan kolu yen içinde tutmayacağız, şifacısına birlikte götüreceğiz, 'biz'den olanın değil zarar görenin tarafındayız dedik.

Bireyselleşen sağlık sorumluluğunun sağlıksızlığını konuştuk. Dayatılan genç kalma özendirme-lerine inat yaş almanın keyfine varacağız, hoş geldin yeni bedenimiz, yaşasın yeni cinselliğimiz, seni olduğun gibi kabul ediyoruz diye seslendik kendimize... Atölyelerle zenginleştik, yaşadıklarımızı duyduk her yerden, birlikte daha üretken olduk sorunlarımızı... Hep birlikte daha özgür olmanın tadını alırken, hiç ayrılmak istemedik. İki gün su gibi geçti, Mersin'de buluşmak üzere vedalaştık. Bekliyoruz...

TTB Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Çalıştayı Ankara'da yapıldı

Aytül Gürbüz Tükel

TTB Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Yönergesi ilk olarak İstanbul Tabip Odası Kadın Komisyonu üyeleri tarafından iki yıl süren bir çalışma sonucu oluşturuldu ve 2018 yılında İTO Genel Kurulunda kabul edildi. Yönergenin 2021'deki 73. Büyük Kongre'de oybirliğiyle kabulünden hemen sonra TTB Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Eşgüdüm Kurulu oluşturuldu. Sonrasında da tabip odalarımızda Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Birimleri kurulmaya başlandı. Çalışmalar, sağlık alanında toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti tanımlamak konusunda hâlâ di-

renç olduğunu gösteriyor. Kendisine inanılmayacağından korkma, utanç, kendisini suçlama ya da damgalanma korkusu kadınların cinsel şiddeti açıklamaktan kaçınmasına neden oluyor. Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bakış açısına sahip olmayan kişilerce yürütülen süreçler ise zorlayıcı ve travmatik biçime dönüşebiliyor.

Cinsiyetçi şiddete maruz kalan kadınlara karşı "mağdur suçluyuculuğu" çok yaygın. Ne adaletin sarayları ne hastanelerin beş dakikaya sığdırılmaya çalışılan sağlık hizmetleri kadınların sorunlarına çözüm olabiliyor.

Yönergenin amacı da tekrarlayan travmaları önleyebilecek, şiddete maruz bırakılanı güçlendirecek mekanizmalar oluşturarak şiddetin

açığa çıkmasını ve önleme araçlarının devreye girmesini sağlamak, şiddetin ortadan kaldırılması için etkin adımlar atmak.

8-9 Kasım 2025'de Ankara'da yapılan iki günlük çalıştayda, 16 Tabip Odasından 63 kişinin katılımıyla birimlerin dört yıllık çalışmaları ve deneyim aktarımı yapıldı. Ardından Lale Tırtıl ve Ümit Ünüvar cinsel şiddet yaşayan kişiyle görüşme ve raporlandırma süreçlerine yönelik sunumlar yaptılar. Çok verimli geçen hep birlikte öğrendiğimiz, geliştirdiğimiz, önümüze yeni hedefler koyduğumuz bir çalıştay oldu.

Pek de tesadüfi olmayan bir kronolojinin parça parça parçaları

Savaşa dair kadın anlatıları

Ayşe Devrim Başterzi

'Hakikatin tek bir yüreğe, tek bir akla sığmayışı hep içimi acıtmıştır. Hakikat parça parçadır. Hakikat çok katmanlıdır, bölünmüştür ve dünya üzerine saçılmıştır.'

Svetlana Aleksiyeviç-Kaybedilmiş Bir Savaş Üzerine

Savaş, öyle bir yıkım öyle parçalayıcı bir felaket ki bütüncül bir şekilde kavrayabilmek ne kadar da zor. Çoğunluğu 'savaştan' değil de 'savaşa maruz kalan' kadınların başına savaş zamanları neler geldiğini, şiddetle üstlerine bastırılan eril dünyanın bin bir halini ise yekpare anlatmak benim için imkânsız... Kadınların maruz bırakıldıkları kaba fiziksel şiddetten cinsel işkencelere, yerinden yurdundan edilmekten seks köleliğine, aç ve açıkta kalmaktan sığınılan yeni ülkede biriciklerinin babalarının, kocalarının, oğullarının tekmesine, tokadına savaş dönemlerinde artış gösteren kadına yönelik çeşit çeşit şiddetten 'bilimsel veriler' eşliğinde söz etmeyeceğim. Tarihi yazanların değil, yaşadıkları hakikati anlatanların safında dururken sözü savaşı yaşayan kadınlara, onların çocuklarına bırakalım...

Svetlana Aleksiyeviç'in Nobel Edebiyat Ödülü'nü alırken "Bir Savaş Üzerine Edebiyat Konuşması" ile, aşkla başyalım ilk fragmana, aşklarını kaybeden kadınların kırık can parçalarıyla...

"Bu kürsüde tek başıma durmuyorum... Çevremde sesler var, yüzlerce ses. Onlar hep benimleydi, çocukluğumdan beri. Kırsalda büyüdüm. Çocukken dışarıda oynamayı severdik, ama akşam olunca, kulübelerinin önündeki banklara oturmaya gelen yorulmuş köylü kadınların sesleri bizi mıknaş gibi kendine çekerdi.

Hiçbirinin kocası, babası ya da kardeşi yoktu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra köyümüzde erkekleri hatırlamıyorum: savaş sırasında her dört Belarustludan biri ya cephede ya da partizanlarla savaşıırken öldü. Savaştan sonra biz çocuklar, kadınlardan oluşan bir dünyada yaşadık. En çok hatırladığım şu: kadınlar ölümden değil, aşktan söz ederlerdi. Sevdikleriyle savaşa gitmeden bir gün önce vedalaşmalarını anlatırlardı, beklemeyi anlatırlardı ve hâlâ beklemekte olduklarını. Yıllar geçmişti, ama beklemeye devam ediyorlardı: 'Kolunu bacağını kaybetmiş olsa bile, fark etmez... Onu ben taşıyım.' Kol yok... bacak yok... Sanırım ben aşkın ne olduğunu

çocukluğumdan beri biliyorum..."

Savaş demek kayıp demek. Yitirilen sadece sevgililer, kollar, bacaklar değil elbette. Savaş sadece erkeklerin birbirleri ile savaştığı 'er meydanlarında' geçmiyor. Kadınlar ve bedenleri de her daim bir savaş alanı. Bosna'dan Suriye'ye Ukrayna'dan Gazze'ye bildiğimiz her savaşta kadınlar öldürülüyor, gündüzleri bakıp beslemeye zorlandıkları düşmanlar tarafından geceleri tecavüze maruz bırakılıyor. Nadia Murad'ın Nobel ödülü alırken yaptığı konuşmanın her okuyuşumda tüylerimi diken diken eden naifliğiyle devam etsek bir sonraki fragmana. Kaçırılan, tecavüz edilen, işkence edilen Nadia'nın çocukluk düşleriyle:

"Çocukluğumu, Sincar'ın güneyinde, Koço'da bir köy kızı olarak geçirdim. Nobel Barış Ödülü'nün ne olduğunu bilmezdim. Dünyada her gün süren çatışmalardan, öldürmelerden habersizdim. İnsanın, insana karşı böylesine dehşet verici suçlar işleyebileceğine dair bir bilgim yoktu. Genç bir kızken düşüm çok sade, çok yakındaydı: Liseyi bitirmek... Köyümüzde küçük bir güzellik salonu açmak... Ve Sincar'da ailemin yanında, onların sesine ve nefesine yakın yaşamak... Ama bu düşünce, bir anda kâbuse dönüştü. Hiç beklemediğimiz şeyler oldu. Bir soykırım yaşandı. O soykırım, annemi aldı elimden. Altı kardeşimi... Ve kardeşlerimin çocuklarını... Bugün her Ezidi

ailesinin bir hikâyesi vardır —ve her biri, diğerinden daha ağır, daha derin, daha yaralıdır.”

Nadia'nın ana yurduna dönme umudu korkarım ki yok edildi. Savaş demek çoğu zaman göç demek, anayurdu hatta anadilini yitirmek demek. Eril dünyanın ölçülebilir zaman birimleriyle, dört, sekiz bazen de yüz yıl süren savaşlarının ruhsal etkileri kuşaklar boyu devam eder. Tarihi savaşı kazanan erk yazsa da yerinden yurdundan edilmeyi kadınlar anlatsın! Ürdünlü-Filistinli bir kadın sanatçı konuk olacak üçüncü parçaya. Sömürgecilerin 'halka sahip olmayan bir toprak için, topraksız bir halk' sözlerine kendinden önceki kadınların yaşamları ile karşılık veriyor sevgili Dana Barqawi. Doğmadan sürgün edildiği anavatanının, kayıp cennet Levant'ın içinde kendisi doğmadan beyaz adamın çektiği fotoğraflarda yer alan zeytin ve ot toplayan, çocuklarına bakan, dans eden, gündelik işlere harcadıkları emekle hayatı her gün yeniden inşa eden kadınların hikayelerini bir kadın olarak resimlerinde yeniden inşa ediyor:

“Biz Filistinliler, Filistin'i ve mücadeleyi merkeze alan ailelerde büyürüz. Çocukluğumuz, anne babamızın Filistin'i tartışmalarını izleyerek geçer. Büyükleliğimizin bize memleketimizi anlattığını dinleriz: evlerinin çevresindeki portakal, incir ve elma bahçelerini, sabahları büyük büyükannelerinin artık var olmayan evinden yükselen taze ekmek kokusunu. ... Baskının siyaseti, bedeni, ruhu ve toprağı aynı anda hedef alır. Bir toprak işgal edildiğinde, sömürgeci önce insanın toprakla kurduğu o en eski bağı keser; sonra, insanların birbirlerine tuttuğu görünmez ipleri gevşetir, koparır. Böylece, insanın ruhuyla kurduğu içsel bağ parçalanır; ruh, çevresinden ve dünyayla kurduğu kadim uyumdan ayrıştırılır, sürgüne gönderilir.”

Savaşmadan barışın nasıl inşa edileceğine doğru yol alan parça kötücüllüğü durdurmakla ilişkili, bir erkeğin ağzından geliyor hem de... Vivian Silver İsrailli, Filistinli, Yahudi ve Arap kadınların birlikte barış için çabaladıkları Women Wage Peace Derneğinin kurucularından, 7 Ekim 2023'te Hamas saldırısında öldürüldü. Ama Vivian 'kavgada yiğit' bir oğul değil vicdanlı barış aktivisti çocuklar bırakmış arkasında. Yonatan Zeigen, annesini bir saldırıda kaybetmiş biri olarak, hayatındaki amacının bölgedeki

Dana Barqawi'nin beyaz erkeklerin çektiği resimler üzerinden kayıp vatanını yeniden anlattığı resimlerden.

<https://www.danabarqawi.com/contact>

acı ve ıstırapı azaltmak olduğunu söylüyor — annesinin ölümünün intikamını almak değil.

“Acıyı, kaybı ve travmayı sanki dünyada dolaşan bir madde gibi gördüm... bir miktar madde gibi... Ve ben o miktardan payıma düşeni yaşadım. Benim mantığıma göre, dünyadaki o miktarı azaltmam gerekiyor. Eğer başkalarının acı çekmesini istersem, bu dünyadaki toplam acıyı artırmak demektir. Benim yaşadığımı başkalarının yaşamaması, özellikle kendi çocuklarımın aynı deneyimi

geçirmemesi için, acıyı azaltmam gerek. İnsanların birbirleriyle ancak insanın içindeki en yıkıcı yanın ortaya çıktığı koşullarda karşı karşıya geldiğinde savaştığını görüyoruz. Barış, bu koşulları değiştirmekle mümkün olur. Eğer insanların karşılaşma koşullarını değiştirebilirsek, annemizi öldüren kişiyle bile bambaşka bir atmosferde karşılaştık. Orada birbirimizi öldürme kapasitesi ortaya çıkmazdı.”

Son sözü savaşın değil de barışın ne olduğunu tanımlayan 2023 Nobel Barış Ödülü dahil birçok ödülün sahibi İranlı gazeteci Nergis Muhammedî'nin 'Savaşa Hayır' konuşmasından kemiklerimizin içine işleyen bir parçaya bırakacağım. Ülkeler arasındaki savaşlar 'savaş' olarak tanımlansa da günümüz tiranlıklarının kadınlarla, kadınların bedeniyle savaşını; ne giydiğimiz, doğurup doğurmayacağımız, nasıl doğuracağımıza karar vermeye çalışarak özgürlüğümüze karşı açtıkları savaşı es geçmeyen Nergis bize diyor ki;

“Benim için barış, yalnızca savaşın yokluğu değildir; barış, her türden tiranlıktan, baskıdan, ayrımcılıktan, tehditten, korkudan ve güvensizlikten özgür olmaktır. Cinsiyet apartheid'i altında yaşamak, kadınlar için barışın hiçbir izini taşımaz. Saddam Hüseyin ile Humeyni arasında geçen yıkıcı sekiz yıllık savaşı hatırlıyorum. Ergenlik yıllarım, güzel ve sevgili memleketim Zencan'ın üzerine yağın bombaların yarattığı korkuyla geçti. O korku yalnızca gözlerime ve derime değil, kemiklerimin içine yerleşti ve asla beni terk etmedi.”

Kemiklerimize işlenenden uzaklaşabileceğimiz, tiranlıktan arınmış, eşit ve adaletli bir dünyada kurulacak barışa özlemle...

Dr. İlkay Çelik ve Dr. Ayşe Uğurlu yalnız değil: Tabip odalarından dayanışma

İlkay Çelik ve Ayşe Uğurlu'ya yönelik hukuksuz uygulamalar olan kamu görevinden ihraç ve soruşturmalara TTB ve yerel tabip odalarından basın açıklamaları ve ortak bildiriler yayımlanarak geniş destek yükseldi. Ankara, İstanbul, İzmir, Adana,

Mersin, Şanlıurfa ve Eskişehir Tabip Odaları, "Çalışma ve eğitim hakkı engellenemez" ve "Meslektaşlarımız yalnız değildir" mesajlarıyla dayanışmasını açıkladı. Hekimlerin ifade özgürlüğüne yönelik bu baskılar ortak tepkiyle karşılanıyor.

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası 3. Kadın Sağlığı Kurultayı yapıldı

Zuhal Uzunyayla

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) 3. Kadın Sağlığı Kurultayı 27-28 Eylül 2025 tarihinde Ankara'da gerçekleşti.

SES yönetiminde görev alan Nursel Yücesoy, Nazan Karacabey, Döne Gevher ve İsveç Kamu Personelleri Sendikası Uluslararası Sekreteri Karin Brunzell'in yaptığı açılış konuşmalarının ardından "Beden Politikaları" paneli ile oturumlar başladı. Lale Tırtıl'ın "Ailecilik İdeolojisi Gölgesinde Beden Politikaları", Zuhal Uzunyayla'nın "Beden Politikaları Karşısında Kadın Sağlık Hareketleri" başlıklı sunumlarının ardından katılımcılar iktidarın aile yılı politikalarının hayatlarımızda ve mesleki pratiğimizdeki yansımalarını tartıştı. "Toplumsal Cinsiyet ve Sendika" başlığında feminist araştırmacı Semiha Arı "Sınıf, Sendika, Kadın Emeği" başlıklı sunumunu yaptı. Panellerin ardından "Ebe" kısa filminin gösterimi ve yönetmen Ezgi Ay'la çevrimiçi söyleşi yapıldı.

Kurultayın ikinci günü "6 Şubat Depremlerinde SES'in Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları" başlıklı paneliyle başladı. Nilgün Aşkar ve Suzan Aslan Hatay deneyimini, Rengin Kılınç Adıyaman deneyimini,

Fatma Arslan ve Süheyla Yel ise Pazarcık deneyimini aktardılar. Doğal afet ve felaketlerde toplumsal cinsiyete duyarlı bir dayanışmanın nasıl sergilenebileceğine, nerelerde eksik kaldığımıza dair tartışmalar yürütüldü. Kurultayın "Toplumsal Cinsiyet ve Savaş" başlıklı son panelinde Emel Memiş "Krizlerin Gölgesinde Derinleşen Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği", Hamide Rencüs "Savaş Kışkacında Kadınlar" başlıklı sunumlarını yaptı, ardından Suriye'de direnen kadınlara Arapça dayanışma mesajı gönderildi.

Katılımcıların kendi yerellerinden getirdiği ve oldukça geniş kapsamlı başlıklardan oluşan posterler iki gün boyunca kurultay salonunda sergilendi. Hem panellerin ardından yürütülen interaktif tartışmalarla, hem posterlerin sunumu ve tartışmalarıyla, hem de kurultayın sonunda gerçekleştirilen forumla hayatlarımıza ve çalışma alanlarımıza dair dolu dolu tartışmalar yürüttüğümüz bir kurultayı geride bıraktık.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nda çalışmak

Canan Korkmaz

İşkence gören kişilerle ve yakınlarıyla çalışmak, onlara temas etmek, hekimleri olarak iyilik haline ulaşmaları için gerekli değerlendirme ve takipleri yapmak... Kulağa pek de kolay bir işmiş gibi gelmiyor haklısınız. Travma alanında çalışmanın zorlukları ve yoruculuğu üzerine konuşmayacağım bu yazıda, bu hepimizce malum. TİHV gibi bir dayanışma ortamında, ruhsal alan çalışanları ve insan hakları aktivistleri ile birlikte yürütülen multidisipliner çalışmanın geliştirici, güçlendirici, iyileştirici ve canlı kılan yanını hatırlatmak niyetindeyim. Derin bir insanlık krizinin yaşandığı, değerlerin bütünüyle ve kasten ortadan kaldırılmaya çalışıldığı bir dünyada ve ülkede sağlık alanı da bu çürümeden muaf kalamıyor maalesef. İşkencenin yarattığı fiziksel ve ruhsal yaraların hafızasını ve hakikatini aramanın ön koşulu ise iyi hekimlik ilkelerine yaslanmak. Vakıfta hekimlik yapmak tüm meslek hayatımda tıbbi değerlendirme ve öykü almaya yeterli ve uygun zamanı ayırabildiğim, hastalarla güven ilişkisini sonuna kadar hissedebildiğim tek çalışma alanı oldu.

Pek muhterem beyefendilerin huzurunu kaçırmak için; Şebbaz*

Zerrin Oğlağu

Ülkenin önemli isimlerinden Muhterem beyin oğlunun sünnet töreninde “ejderha ve balık” isimli gölge oyunu sahnelenir. Oyunda bir sürü sır ortaya saçılır. Sırlar pek muhterem beyefendinin huzurunu kaçırarak niteliktedir. Bu oyunu, aynı ustaya çıraklık etmiş ve yıllardır birbirine uzak olan iki çocukluk arkadaşı mı oynatmıştır?

Ahmet Sami Özbudak'ın yazdığı, Emrah Eren'in yönettiği, Erdem Akakçe, Fatih Koyunoğlu ve sahne arkasında Aytek Önal'ın oynadığı Şebbaz, bu iki eski arkadaşın İstanbul sokaklarındaki kaçış hikayesini anlatıyor.

* Gölge oyunu oynatan kişi; hayalbaz, hayali.

18. İstanbul Bienali: “Üç Ayaklı Kedi”

Cansu Uludağ Gedik

Bu yılki İstanbul Bienali ilk olarak ismiyle dikkat çekiyor! Eksik uzuv ödenen bedelleri ve karanlık geçmişi aklı getirirken, üç ayağıyla yaşamaya devam eden kedi direnişi hatırlatıyor. Hem kırılabilirlik hem dayanıklılık sembolü bu imge, bienalin atmosferiyle uyumlu — ücretsiz, halka açık salonlarda büyük iddialar yerine küçük hikâyelerin, sessiz dayanışmaların olduğu fark ediliyor. Filistinli sanatçıların eserleri serginin çeşitli yerlerinde karşınıza çıkıyor, kaybın ağırlığıyla direnişin umudunu harmanlarken; kadın sanatçıların eserlerinde kadına dair zengin bir içerik mevcuttu. Elif Saydam'ın Misafirperverlik yerleştirmesi aklımda kalanlardan; şeffaf plakalardan oluşturulan perdeler birkaç kat kullanılarak yaratılan ortam, hem örtülü hem açıkta ve çıplak hissettirerek, kadının, geleneksel toplumdaki güvensiz ve izole konumuna güçlü bir çağrışım yapıyordu.

Bu sene bienal, estetiğin yanı sıra etik bir duruş sergileyerek sınıfı geçiyor. Çağımızın sanatına uygun bir imgeyle — eksik ama dirençli, kırılabilir ama ısrarla yaşayan.

Kitap tanıtımı

Şahika Yüksel

Ayça F. Yılmaz'ın yayına hazırladığı “Psikolojinin Türkiye’deki Feminist Sesleri — Bilgi, Aktivizm ve Dönüştürücü Uygulama (Psychology’s Feminist Voices from Turkey — Knowledge, Activism, and Transformative Practice, Barbara Budrich Verlag) 2025’te yayınlandı. Kitap aynı başlıkla 2024’te Bochum’da yapılan bir toplantının ürünüdür. Kitapta Büşra Y. Uçan, Leyla Soydu, Şahika Yüksel, Ayşe Dayı, Ayça F. Yılmaz, Özden M. Uluğ, Doğa Eroğlu-Şah klinik psikolog, psikiyatrist ve psikanalitik oryantasyonlu profesyoneller olarak ruh sağlığı alanında zorluklarla dolu feminist yolculuklarını aktarıyor. Yazarların kendi feminist bakış açılarından geleneksel tıp ve psikoterapiye karşı meydan okuyan özel deneyimlerini aktarıyor. Aile yılı ilan edilen 2025’te bu kitap psikolojik, psikiyatrik, psikanalitik klinik uygulamalarda ve akademik çalışmalara model olabilir.

Ayrıca, kadına yönelik şiddetle mücadelede patriyarkal cinsiyetçi anlayışla mücadelede, toplumsal aktivist çalışmaları yeniden şekillendirmede feminist bakış açılarının kritik rolüne dair ipuçları sunuluyor.

Tarihimizden: Gözaltında Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Projesi döneminde birikenler (*)

Şahika Yüksel

Az sayıda susmayan, hak arayan kadının tanıklığı ile 2025'te bir cinsel işkence yöntemi olarak gözaltında çıplak aramaları tartışıyoruz. Cinsel işkence ağır bir insan hakları ihlali olup, cinselliğin aşağılamak, cezalandırmak amacıyla bir şiddet aracı olarak kullanılmasıdır. Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Projesi (1997) feminist hukukçular Eren Keskin, Fatma Karakaş tarafından başlatıldı. Proje kapsamına trans kadınlar da dahil edilmişti. Başvuranları avukatlar, mağdurlar hapisanede iken rapor için yönlendiriyorlardı. Kadınlardan bazılarını İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri, İstanbul Psikososyal Travma Programı'nda Ufuk Sezgin ve ben muayene ettik. Kişiler halen hapisanede iken yapılan görüşmelerde değerdendirme ve tedavilerde sorunlar yaşandı. Mahremiyetin sağlanması, cinsel saldırı yaşayan kişi failin kontrol ettiği bir ortamda hapisanede olduğunda cinsel saldırıyı açıklamak ve "ispat etmek" zorlukları katmerleniyordu. Suç

duyurusu anlamını taşıyan ihbar ardından olabileceklerle baş edebileceklerinden emin değillerdi.

Onlarla genellikle cinsel taciz veya tecavüzden en az bir yıl sonra görüşme sağlanabiliyordu. Konuşmak yeniden yaşantılama ve olayla ilgili aşırı tedirginlik semptomlarını kışkırtıcı olabiliyordu. Cinsel işkencenin kayıp, yas, kirlenme ve utanç duyguları, yalnızlaşma, intikam düşünceleri

gibi ruhsal etkileri, beyanın zorluğu, gözaltında ve hapisanelerde yapılan tıbbi muayenelerde ortaya çıkan zorlayıcı konular birlikte çalışılmadı, bu zorlukları kendi hücrelerinde farklı farklı yaşamış olmalılar.

Yetersiz koşullara rağmen, görüşmelerin sonucunda mağdurlar psikolojik ve sosyal ilerleme kaydetti.

Cinsel Şiddete Karşı Hukuki Yardım Bürosu, 1997-2022 arası 25 yılda 849 kadının başvurusu olduğunu açıkladı.

Kaynaklar:

- Eren Keskin - Leman Yurtsever (yayına hazırlayanlar) Hepsiz Gerçek: Devlet Kaynaklı Cinsel Şiddet (2006) Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosu. Punto, İstanbul
Yüksel Ş (1994) İşkencede Cinselliğin Kullanılması. Türkiye İnsan Hakları Vakfı Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Raporu 2, TİHV Yayınları, Ankara.
Herman JL (2024) Hakikat ve Onarım: Travma Mağdurları Nasıl Bir Adalet Tasavvur Eder? Çeviri: Tamer Tosun, Literatür Yayınları.
Zeybek Güzel A (1999) İşkencede Bir Tecavüz Öyküsü. Ceylan Yayınları.
(*) Ankara- TPD 61. Kongrede "1990'lardan 2025'e Cinsel İşkence ile Mücadele" panelinde sunulmuştur.

25 Kasım Kadın Platformu Kadıköy Rıhtım'dan seslendi: "Şüpheli kadın ölümleri aydınlatılsın"

İstanbul Tabip Odası Kadın Komisyonunun da içinde yer aldığı 25 Kasım Kadın Platformu "Şüpheli kadın ölümleri aydınlatılsın" diyerek 8 Kasım'da Kadıköy

Rıhtım'da biraraya geldi. Basın açıklaması öncesi ölümleri aydınlatılamayan kadınların hikayeleri okundu. Dosyaların 'yetersiz delil' gerekçesiyle, alelacele yapılan ve etkin yürütülmeyen soruşturmalarla 'şüpheli ölüm' denilerek kapatıldığı, koruyucu önleyici politikalar geliştirilmezken şiddet faili erkeklerin cezasızlıkla ödüllendirildiği belirtildi.

di. Kadın cinayetlerinin üstünün intihar, şüpheli ölüm denilerek örtülmeye çalışılması protesto edildi. "Bir kişi daha eksilmeyeceğiz" diyen kadınlar hep birlikte sordu: "Gülistan'a, Nadira'ya, Hande'ye, Rojin'e, Dina'ya, Narin'e ne oldu? Failler kim(ler)?" Açıklamanın ardından 25 Kasım Uluslararası Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele ve Dayanışma Günü'nde sokaklarda olmaya çağrı yapıldı.

İŞKENCE İNSANLIĞA KARŞI SUÇLARDANDIR!

Önceden izin alınmaksızın barışçıl toplanma ve gösteri yapma hakkı Anayasanın 34. maddesinde açıkça tanımlanan bir haktır.

İşkence insanlığa karşı suçlardandır. Türk Ceza Kanunu 94. Maddesine göre zaman aşımı işlemeyecek şekilde üç yıldan on iki yıla kadar hapis cezasını gerektirir.

İşkence suçunun tespitinde ve ispatında başta gözaltı giriş-çıkış muayeneleri olmak üzere biz hekimlerin düzenleyeceği **raporlar** son derece kritik öneme sahiptir.

İstanbul Protokolü, Birleşmiş Milletler tarafından 1999 yılında kabul edilen, daha sonra pek çok kez güncellenen işkencenin soruşturulması ve belgelendirmesi için hazırlanmış el kılavuzudur.

Gözaltı muayenelerinde görev alan bütün hekimler İstanbul Protokolünü esas alarak aşağıdaki uyarılara azami dikkat göstermelidir:

1. Gözaltı muayeneleri **sağlık kurumlarında** yapılır. Karakollar, emniyet müdürlükleri, gözaltı merkezleri gibi yerlerde gözaltı muayenesi yapılması konusundaki sözlü ya da yazılı görevlendirmeler **kanun dışı** emir niteliğinde olup kesinlikle kabul edilemez.
2. Muayene sırasında emniyet güçlerinin muayene odasında bulunması ve **kelepçeli muayene** kesinlikle kabul edilemez. Bu tür bir durumla karşılaştığınızda emniyet görevlilerinden kelepçeyi çözmesini ve odayı terk etmesini isteyiniz, kabul etmediği takdirde idari yetkilinize bilgi vererek tutanak tutunuz.
3. Muayenede mutlaka ayrıntılı olarak anamnez alınız, kişinin bütün vücudunu ayrıntılı olarak muayene ediniz, saptadığınız **bütün bulguları** raporunuza geçirin ve fotoğraflayınız.
4. Raporunuzu bir an önce hazırlayıp teslim etmek konusundaki baskıları kabul etmeyiniz; gerekli gördüğünüz bütün **konsültasyonları** mutlaka isteyip sonucunu bekleyiniz.
5. Hekimlik **baskı altında** yapılamaz. Görev yaptığınız ortamda kendinizi herhangi bir şekilde **baskı** altında hissettiğinizde idari sorumlunuza bilgi vererek görev yerinizi hızla **terk edebileceğinizi** unutmayınız.

Muayeneler sırasında, her ne mazeretle olursa olsun, bu kurallara uyulmadığı takdirde hakkınızda yasal işlem yapılabilir. Bu konuyla ilgili bir sorunla karşılaştığınızda mutlaka meslek örgütünüz İstanbul Tabip Odası'na haber veriniz. **İSTANBUL TABİP ODASI HER ZAMAN YANINIZDADIR!**

Bugünleri hep birlikte **dayanışmayla** aşacağımıza olan inancımız ve mesleğimize saygımızla.

İSTANBUL TABİP ODASI - İLETİŞİM BİLGİLERİ

Telefon: 0212 5140292 • Cep Telefonu: 0549 775 07 48

E-Mail: istabip@istabip.org.tr

GÖZALTINDA CİNSEL ŞİDDET, ÇIPLAK ARAMA DAYATMASI İŞKENCEDİR!

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre cinsel şiddet; bir kişinin karşısındaki kişiyle arasındaki ilişki biçimi ne olursa olsun, o kişiden cinsel bir fayda ya da güç elde etme girişimi; sözle, bakışla ya da herhangi bir cinsel eylemle kişiye yaklaşma, kişinin cinselliği üzerinde baskı kurma gibi davranışları sosyal, psikolojik ya da fiziksel güç yoluyla karşı tarafa uygulamasıdır.

Bilgi, beceri, deneyim ve konum hiyerarşisinden doğan üstünlüğü cinsel sınırları ihlal ederek kullanmak da bir cinsel şiddet türüdür. Hiyerarşik ilişkilerin hâkim olduğu kurumsal ortamlarda ve güç asimetrisi bulunan kişiler arasında meydana geldiğinde, tacize uğrayanların bunu dile getirmede yaşadıkları zorluklar nedeniyle, çoğu zaman görünmez kılınmakta ve hem kişi hem de kurumsal ortam bu durumdan zarar görmektedir. **Cinsel şiddeti görmezden gelmek, basitleştirmek ya da sıradan bir soruşturma konusu kabul etmek suçu yaygınlaştırıp, saldırganı cesaretlendirmektedir.** (Türkiye Psikiyatri Derneği Cinsiyet Ayrımcılığı, Cinsel Şiddet ve Tacize Karşı Politika Belgesi, 2021).

Cinsel şiddet: Maruz bırakılan kişinin onayı olmadan ya da kişi onay verebilecek/reddedebilecek durumda değilken, kişiye karşı işlenmiş cinsel bir eylem ya da eylem girişimidir. Otoritenin kötüye kullanılması hiyerarşik ilişkilerde meydana gelir, bir onay (rıza) inşası biçimidir.

Cinsel saldırı: Bir kimsenin vücut dokunulmazlığının, kişinin rızasına dayalı olmayan cinsel nitelikli davranışlarla süreklilik arz etmek zorunda olmaksızın ihlal edilmesini tanımlar.

Cinsel taciz: Cinsel nitelik taşıyan, rızaya dayalı olmayan fiziksel temas ya da fiziksel temas içermeyen yaklaşma çabaları gibi istenmeyen, rahatsızlık verici tavır, davranış ya da sözel ifadeler olarak tanımlanabilir. Tek bir olay biçiminde ya da sürekli bir biçimde olabilir. Doğrudan ya da örtülü biçimde olabilir: Cinsel içerikli yorumlar yapmak, Gözetleme ya da teşhirci davranışlar, Cinsel saldırıya maruz bırakmakla tehdit etmek, Rıza olmadan video ya da fotoğrafını çekmek, rıza olmadan bu materyalleri yaymak ya da yaymakla tehdit etmek gibi davranışları içerir.

İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu İstanbul Protokolü'ne göre cinsel işkence zorla çıplak bırakmakla başlar, sözel cinsel şiddet ve tacizler kişiyi utandırdığı ve aşağıladığı için tamamıyla cinsel işkencenin bir parçası kabul edilir.

Cinsel dokunulmazlığı ihlal eden ve ağır ruhsal zararlar veren çıplak arama gibi insan onurunu zedeleyen ve kabul edilemez uygulamalar derhal sonlandırılmalıdır. Gözaltında çıplak arama, taciz ve cinsiyetçi küfürlerin bir işkence yöntemi olarak kullanılması tutanaklara geçmeli, raporlanmalıdır. İşkenceye "rutin uygulama" denilmesini kabul etmiyoruz, failler yargılansın!

Adli Tıp Uzmanları Derneği ve Türkiye Psikiyatri Derneği'ne göre kimyasal içerikli gaz ve sıvı kullanımı insan sağlığı açısından son derece tehlikelidir. Dünya Tabipler Birliği (DTB) Ekim 2015 tarihli Genel Kurulunda **devletlerin hangi koşullarda olursa olsun bunları kullanmaktan kaçınması tavsiye edilmiştir. Göz yaşartıcı gaz vb. kimyasal silahların kullanımı derhal yasaklanmalıdır!**